

ANLAMA DAYALI ANLATIM BOZUKLUKLARI

1. Gereksiz Sözcük Kullanılması: İyi bir cümlede yeterli sayıda sözcük kullanılır. Başka bir deyişle **gereksiz** sözcüklere yer verilmez. Çünkü gereksiz sözcük kullanımı cümlenin duruluğunu bozar ve anlatım bozukluğu yaratır.

Bir cümlede gereksiz sözcük bulunduğunu anlamak için, sözcük cümleden çıkarılır. Bu durumda cümlenin anlam ve anlatımında bir bozulma oluyorsa o sözcük **gerekli**, anlatımında bozulma olmuyorsa ise **gereksizdir**.

- ***Mecburen** karakola gitmek zorunda kaldım.
- *Son **yazdığı** romanına isim bulmakta bir hayli zorlanmış.
- ***Uçak, alçalarak** havaalanına başarılı bir iniş yaptı.
- *Araba **şu anda** yola çıkmak üzere.
- *Vakfımıza **karşılıksız** bağışta bulundular.
- ***Verilen** vaatlerin hiçbiri yerine getirilmedi.
- *Aramızdaki **mevcut** sorunları çözelim.
- *İşe gidiş saatlerinde durak **yeri** çok kalabalık oluyor.
- ***Yağan** yağmur sele neden oldu.
- *İşe gitmek üzere evden **dışarı** çıktı.
- *Kardeşim soruları **hemen** çözüverdi.
- *Okula her gün **yayan yürüyerek** giderdi.
- *Gitmeden **önce** bir daha ara.
- *Tatile ailesi **ile birlikte** çıkacaktı.
- *Yarın sabah **ilk önce** kitap alalım.
- *Bu sabah sınıfa **en son** gelen Ali'ydi.

**Bu anlatım bozukluğu şu şekillerde de olabilir:
Eş ve Yakın Anlamlı Sözcüklerin Aynı Cümle İçinde Kullanılması:**

- *Atatürk'ün yaptığı **yenilikçi devrimler**, unutulmamalı.
- *Yetkililer **hala** bir açıklama yapmadı **henüz**.
- *Her zaman böyle **öfkeli, sınırlı** midir?
- ***Bari hiç olmazsa** sen yanımızda kal.

2. Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması: Dilimizde bazı sözcükler, anlam inceliklerine dikkat edilmeden kullanılır. Sözcükleri kendi anlamını yansıtabilecek şekilde kullanmamak veya uygun olmayan yerde kullanmak anlatım bozukluğuna yol açar. Böyle bir yanlışla düşmemek için hangi sözcüğün nerede kullanılıp nerede kullanılmayacağını çok iyi bilmek zorundayız.

Uyarı: “Sağlamak” ya da “katkıda bulunmak” elde edilmesi istenen olumlu bir sonuca ulaşmaktır. İstenmeyen sonuçlar ortaya çıktığında “neden olmak”, “yol açtı” ya da “vermek” kullanılır.

*Ülkenin bunalıma **girmesini sağlayan** bu tür açıklamalardan kaçınmak gerekir.
(Ülkenin bunalıma **girmesine neden olan** bu tür açıklamalardan kaçınmak gerekir.)

* Bu tür bilimsel çalışmalar, dilimizin zenginleşmesine **neden olacak**.
(Bu tür bilimsel çalışmalar, dilimizin zenginleşmesine **katkıda bulunacak**.)

*Kimi uyarıcı ilaçlar, sporculara yarardan çok zarar **sağlamaktadır**.
(Kimi uyarıcı ilaçlar, sporculara yarardan çok zarar **vermektedir**.)

*Davranışlarıyla arkadaşlarının **üzülmesini sağladı**.
(Davranışlarıyla arkadaşlarının üzülmeye **neden oldu**.)

* Aldıkları para mutlu olmalarına **yol açtı**.
(Aldıkları para mutlu olmalarını **sağladı**.)

Uyarı: “Savunma” bir saldırıya ya da düşünceye karşı olan davranıştır. Ortada böyle bir durum yoksa “savunma” yerine “öne sürme” ya da “iddia etme” kullanılır.

* Avukat, sanığın suçlu olduğunu **savunuyor**.
(Avukat, sanığın suçlu olduğunu **öne sürüyor**.)

*Muhalefet partileri, enflasyonun üç haneli rakamlara yükseldiğini **savundu**.
(Muhalefet partileri, enflasyonun üç haneli rakamlara yükseldiğini **öne sürdü**.)

*Çömleğin üzerine **yazılmış** desenlere hayranlıkla bakıyordu.
(Çömleğin üzerine **çizilmiş** desenlere hayranlıkla bakıyordu.)

*Hırsız, kadının kolundaki çantayı zorla **çalıp** kaçtı.
(Hırsız, kadının kolundaki çantayı zorla **alıp** kaçtı.)

*Zor şartlar altında çalışan işçilerin sağlık durumları **aksadı**.
(Zor şartlar altında çalışan işçilerin sağlık durumları **bozuldu**.)

*Bu tür tatbikatlarda ölüm **şansı** her zaman mevcut.
(Bu tür tatbikatlarda ölüm **olasılığı** her zaman mevcut.)

*Adam buzdolabının **ücretini** sordu.
(Adam buzdolabının **fiyatını** sordu.)

*Güzelliğinin farkında olduğunu **belirten** davranışlar sergiliyordu.
(Güzelliğinin farkında olduğunu **gösteren** davranışlar sergiliyordu.)

3. Birbiriyle Karıştırılan Sözcüklerin Kullanılması: Kimi sözcükler aynı kökten türediği için yazılış ve okunuş olarak birbirine benzer; ancak bunların anlamları farklıdır. Bu sözcükler karıştırılıp birbirinin yerine kullanılırsa, anlatım bozukluğu ortaya çıkar.

*Bu kadar **çekimser** olmana; aralarına katıl, girişken ol.
(Bu kadar **çekişken** olmana; aralarına katıl, girişken ol.)

*Bunca yağmura **karşılık** barajlarda yeterince su birikmemiş.
(Bunca yağmura **karşın** barajlarda yeterince su birikmemiş.)

*Bu iki olay arasındaki **ayrıntıyı** kimse hesaba katmıyor.
(Bu iki olay arasındaki **ayrımı** kimse hesaba katmıyor.)

*Ahmet Bey, **saygılı** kişiliğiyle çevresine örnek olmuştu.
(Ahmet Bey, **saygın** kişiliğiyle çevresine örnek olmuştu.)

*Bu eski makineler artık **işlemlerini** yerine getiremiyor.
(Bu eski makineler artık **işlevlerini** yerine getiremiyor.)

***Yaşantısının** en zor günlerini Malta'da geçirdi.
(**Yaşamının** en zor günlerini Malta'da geçirdi.)

*İş kazalarının olması, iş **güvencesinin** olmadığını gösteriyor.
(İş kazalarının olması, iş **güvenliğinin** olmadığını gösteriyor.)

*Toprağın oluşumunda başta gelen **etkin**, rüzgârdır.
(Toprağın oluşumunda başta gelen **etken**, rüzgârdır.)

***Türkçede bazı fiillerde “**karşılıklılık ve birliktelik**” anlamı vardır. Bundan dolayı bu fiillerde “karşılıklı ve birlikte sözcükleri kullanılmaz.”
*Uzun zamandır **karşılıklı** mektuplaşıyoruz. / *Yıllarca **karşılıklı** savaştılar.
*Anlatılan fıkraya **birlikte** güldüler. / *Arkadaşlarıyla **birlikte** koşuştuk.

4. Anlamca Çelişen Sözcüklerin Kullanılması: Anlamca cümlelerin yargısıyla uyuşmayan, cümlede iletilen yargıyla çelişen ya da karşıtlık yaratan sözlerin bir arada kullanılması önemli bir anlatım kusurudur. Anlamları birbirine ters sözcüklerin aynı cümlede kullanılmasıdır. Cümlelerin anlamında çelişki, genellikle “kesinlik” ve “olabilirlik” anlamı taşıyan sözlerin bir arada kullanılmasından kaynaklanır.

*Kapının önünde **tamı tamına** üç beş nöbetçi vardı.
(Kapının önünde üç beş nöbetçi vardı.)

***Aşağı yukarı** tam üç ay önce benzer bir yazı daha çıkmıştı.
(Üç ay önce benzer bir yazı daha çıkmıştı.)

*Gazetede çıkan bu haber, **mutlaka** bakanın da kulağına erişmiş **olmalı**.
(Gazetede çıkan bu haber, bakanın da kulağına erişmiş olmalı.)

*Milli Savunma Bakanı, **kesinlikle** askeri bir çözüme başvurulmayacağını **umduğunu** belirtti.
(Milli Savunma Bakanı, kesinlikle askeri bir çözüme başvurulmayacağını belirtti.)

***Eminim ki** bunca gürültü patırtı en çok onu üzmüş **olsa gerek**.
(Bunca gürültü patırtı en çok onu üzmüş olsa gerek.)

*Onun önümüzdeki ay, ailesini **mutlaka** ziyaret edeceğini **zannediyorum**.
(Onun önümüzdeki ay, ailesini ziyaret edeceğini zannediyorum.)

***Kuşkusuz** bütün çalışmalarının ödülünü sonunda **belki** alacaksınız.
(Kuşkusuz bütün çalışmalarının ödülünü sonunda alacaksınız.)

*Bu istek, hiç **şüphesiz** onun kulağına **gitmiş olabilir**.
(Bu istek, hiç onun kulağına gitmiş olabilir.)

5. Mantıksal Tutarsızlık: Bir cümlede, iletilmek istenen anlamın eksiksiz olabilmesi için düşünce ve mantık son derece önemlidir. İyi bir anlatımda sağlam bir düşünme ve mantık yürütme temel koşuldur. Mantıksal hataları ve tutarsızlıkları içeren cümleler, dil bilgisi kurallarına uygun olsalar bile anlamı ve yargıyı eksiksiz iletmezler. Bu tür yanlışlar genellikle dikkatsizlik sonucu ortaya çıkar.

*Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere **hatırlatmaya** çalıştık.
(Önümüzdeki haftanın önemli programlarından bazılarını sizlere **tanıtmaya** çalıştık.)

*Önlem alınmazsa bu hastalık **ölüme**, hatta **kısmi felce** neden olabilir.
(Önlem alınmazsa bu hastalık **kısmi felce**, hatta **ölüme** neden olabilir.)

*Son turda atlet, **arkasındaki** yarışçiyı bir hamlede geçti.
(Son turda atlet, **önündeki** yarışçiyı bir hamlede geçti.)

*İzinsiz inşaata girmek yasaktır.
(İnşaata izinsiz girmek yasaktır.)

***Ağrısız** diş çekilir.
(Diş **ağrısız** çekilir. / Ağrısız, diş çekilir.)

6. Bağlac yanlışları: Türkçede “fakat, ama, lakin...” gibi bağlaçlar genellikle bir önceki cümlelerin karşıtı bir düşünceyi veya birinci cümledeki düşünce ile ilgili bir şartı ifade eder. “çünkü” bağlacı bir önceki cümleyi açıklayıcı niteliktedir. “ve” bağlacı bir önceki cümle ile aynı doğrultuda bir düşünceyi ifade eder. Bağlaçların bu açıklamalar dışında kullanımı anlatım bozukluğuna yol açar. Örneğin “ve” veya “fakat” bağlacından sonra eğer bir açıklama cümlesi gelirse anlatım bozukluğu meydana gelir.

► **Komşularını çok seviyor üstelik bütün zor günlerinde yardıma hep onlar koşmuştur.**

Bu cümledeki “üstelik” bağlacı yanlış kullanılmıştır. Çünkü “üstelik” bağlacı bir önceki cümleyle aynı doğrultuda bir düşünceyi pekiştirmek için kullanılır. Fakat bu cümlelerde böyle bir şey yoktur. Tam tersine bir açıklama yapılmıştır. “üstelik” bağlacı yerine “çünkü” bağlacı kullanılırsa yanlışlık düzeltilmiş olur.

► **Ahmet Bey oğlunu çok seviyor fakat bir dediğini iki etmiyordu.**

Bu cümlede “fakat” kullanılması doğru değildir. “fakat” bağlacı bir olumlu yargıyla bir olumsuz yargıyı birbirine bağlar. Bu cümlede ise ik yargı da olumludur. Bu yüzden “fakat” çıkarılmalı, yerine “ayrıca” bağlacı kullanılmadığıdır.

► **Ben yarın dışarı çıkamam ama evde yapılacak bir sürü işim var.**

Bu cümlede “ama” kullanılması doğru değildir. “Ama” cümleden atılmalı ya da yerine “çünkü” getirilerek şu şekilde kurulmalıdır: “Ben yarın dışarı çıkamam, çünkü evde yapılacak bir sürü işim var.”

► Ben yarın dışarı çıkamam ama evde yapılacak bir sürü işim var.

► Resim öğretmenini bütün öğrencilerden resim defterlerini ya da suluboyalarını getirmelerini istedi.

► Öğretmeninin verdiği kitabı bir günde okuyup bitirdi ama özetini de çıkardı.

► Bugün uğramam gereken yedi firma var, kaldı ki çok az zamanım var.

► Dün yapacağım hiçbir iş yoktu üstelik balkonda oturup saatlerce gazete okudum.

► Akşama kadar hiç durmaksızın çalıştık bununla birlikte işleri yetiştiremedik.

7. Atasözü ve deyim yanlışlıkları: Atasözü ve deyim yanlışlıkları cümle içerisinde iki farklı şekilde görülür:

a) Atasözü ve deyimlerde sözcük değişimi: Atasözü ve deyimler kalıplaşmış sözlerdir. Bu sebeple cümle içerisinde kullanılırken atasözü ve deyim içerisindeki sözcükler eş anlamlı veya yakın anlamlı sözcüklerle asla değiştirilemezler. Eğer herhangi bir değişiklik yapılırsa anlatım bozukluğuna yol açar.

► **Akılsız kafanın derdini ayaklar çeker.**

(Bu atasözündeki “baş” sözcüğü ile “kafa” sözcüğü eş anlamlıdır. Fakat atasözleri kalıplaşmış sözler olduğu için sözcükler değiştirilemez. Bu sebeple “kafanın” sözcüğü yerine “başın” sözcüğü getirilmelidir.)

- ▶ *Ağaç yaş iken bükülür.*
(Bu atasözündeki “bük-” fiili ile “eğ-” fiili eş anlamlıdır. Fakat atasözleri kalıplaşmış sözler olduğu için sözcükler değiştirilemez. Bu sebeple “bükülür” sözcüğü yerine “eğilir” sözcüğü getirilmelidir.)

- ▶ *Yapmış olduğu hırsızlık, S... 'in tüm öğretmenlerin yüzünden düşmesine neden oldu.*
(Bu cümledeki “yüzünden” sözcüğü yanlış anlamda kullanılmıştır. Çünkü deyimın aslı “yüzden düşmek” değil “gözden düşmek” tir. Deyimler kalıplaşmış sözler olduğu için sözcükler değiştirilemez.)

b) Anlama uygun atasözü veya deyimın cümlede kullanılmaması: Atasözü ve deyimler, cümlelerde düşünceyi desteklemek, anlama güç kazandırmak için kullanılırlar. Cümlelerin anlamına uygun olmayan atasözü veya deyimlerin kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

- ▶ *Kapıdaki nöbetçi, okul bahçesinde yemek yememizi görmezlikten gelerek bize göz açtırmamıştı.*

Bu cümlede yanlış deyim kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Çünkü “görmezden gelmek” ve “göz açtırmamak” anlamca çelişkilidir. Bu cümle için “göz açtırmamak” deyimini değil “göz yummak” deyimini daha uygundur.

- ▶ *Bizim köyde herkes ona güvenir, her zaman onun arkasından atarlardı.*

Bu cümlede yanlış deyim kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Çünkü “ona güvenmek” ve “arkasından konuşmak” anlamca çelişmektedir. Bu cümle için “arkasından konuşmak” deyimini yerine “arkasından güzel sözler söylenirdi” ifadesi daha uygundur.

- ▶ *Bütün zorluklara rağmen üniversite sınavını yüzü kara çıkararak kazanmış, hepimizi sevince boğmuştu.*

Bu cümlede yanlış deyim kullanılmasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır. Çünkü “yüzü kara çıkmak” deyimini olumsuz bir düşünceyi ifade etmektedir. Hâlbuki cümlede sevinilecek bir durum söz konusudur. Bu sebeple cümlelerin anlam yönünden düzelmesi için “yüzü kara çıkmak” deyimini yerine “yüzünün akıyla çıkmak” deyimini daha uygundur.

- ▶ Yazılıdan yüksek not aldığı için **etekleri zil çalıyordu.** (Doğru kullanım.)

- ▶ Bu yaptığım hata **kulağıma küpe oldu.** (Doğru kullanım.)

- ▶ Arkadaşıyla kavga ettiği için **burnundan soluyordu.** (Doğru kullanım.)

8. Gereksiz Yardımcı Fiil Kullanımı: “Etmek, eylemek, olmak, kılmak, bulmak, bulunmak, buyurmak” fiilleri sözcüklere eklenerek yardımcı fiil görevini üstlenirler. İşte sözcüklere bu yardımcı fiillerin yerini tutacak şekilde bir yapım eki getirilirse yardımcı fiillerin kullanımına gerek kalmayacaktır. Aşağıdaki örneklerde de görüldüğü gibi yardımcı fiillerin gereksiz kullanımı anlatım bozukluğuna yol açmıştır. Gereksiz olan bu yardımcı fiilleri cümleden çıkararak anlatım bozukluğunu gideririz.

- *Kayıt yaptırmak — kaydetmek
- *Umut etmek — ummak
- *Yasak etmek — yasaklamak
- *Hasta olmak — hastalanmak
- *Tekrar etmek — tekrarlamak

- *Etki etmek — etkilemek
- *Kuşku etmek — kuşulanmak
- *İstekte bulunmak — istemek
- *Giriş yapmak — girmek
- *Başvuru yapmak — başvurmak

- ▶ **Enflasyonun önümüzdeki yıl daha da düşeceğini umut ediyoruz.**

(Bu cümledeki “umut ediyoruz” sözcük grubundaki “etmek” yardımcı fiili gereksiz kullanılmıştır. Gereksiz olan bu yardımcı fiil cümleden atılarak sözcük “umuyoruz” şekline getirilmelidir.

- ▶ **Bu olayların ders çalışmana etki edeceğini sanmıyorum.**

(Cümledeki “etki edeceğini” sözcük grubundaki “etmek” yardımcı fiili cümleden atılarak, sözcük “etkileyeceğini” şeklini almalıdır.)

- ▶ **Bu önemli konuları duyuru yapmak sizin birinci görevinizdir.**

(Bu cümledeki “duyuru yapmak” sözcük grubundaki “yapmak” yardımcı fiili cümleden atılarak sözcük “duyurmak” şekline getirilmelidir.)

- ▶ **Kendi evimizde yenilgi almaktan bıktık artık.**

(Bu cümledeki “yenilgi almaktan” sözcük grubundaki “almak” fiili cümleden atılarak sözcük “yenilmekten” şeklinde cümlede kullanılmalıdır.)

- ▶ **Zara'nın bu şarkısı son günlerde çok fazla istek alıyor.** (“istek alıyor” değil “isteniyor” şeklinde olmalıdır.)

Anlamları Karıştırılan Bazı Sözcükler

Azımsamak – Küçümsemek

Azımsamak: Bir şeyi umulduğundan az bulmak

Küçümsemek: Küçük görmek

- ▶ **Onun düşüncelerini küçümsemek bana yanlış geliyor.**
- ▶ **Nedense kendine ayrılan payı çok azımsadı.**

Ekilmiş – Dikilmiş

Ekilmiş: Küçük bitkilerin toprağa tamamen gömülmesi

Dikilmiş: Bitkilerin kökleri altta kalacak şekilde toprağa dik şekilde gömülmesi

- ▶ **Bahçeye meyve fidanları diktik.**
- ▶ **Bahçeye domates tohumu ektik.**

Yılında – Tarihinde

Yılında: On iki aydan oluşan zaman.

Tarihinde: Gün, ay ve yılın bir arada verildiği zaman.

- ▶ **1998 yılında doğan kardeşim bu yıl ilkokula başlayacak.**
- ▶ **M. Kemal, 29 Ekim 1920 tarihinde Cumhuriyeti ilan etti.**

Kilo – Litre

Kilo: Katı maddelerin ağırlık olarak değeri

Litre: Sıvı maddelerin hacim olarak değeri

- ▶ **İki litrelik sıvı yağlar kolilere gelişigüzel yerleştirildi.**
- ▶ **Kutuların kaç kilo geldiğini öğrenmek için içeri girdi.**

Nüfuz-Nüfus

Nüfuz: Söz geçirme, güçlü olma.

Nüfus: Kişi, belli bir alanda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı.

- ▶ **Adamın köyde nüfuzu var.**
- ▶ **Türkiye'nin nüfusu giderek artıyor.**

Yüzünden: Olumsuz olaylarda kullanılır. “Senin yüzünden başarısız oldum.”
Sayende: Olumlu olaylarda kullanılır. “Senin sayende başarılı oldum.”

Anlatım Bozukluğu Testi (Anlama Dayalı)

1. "İyi bir cümlede gereksiz sözcük bulunmaz. Bunu şöyle anlayabiliriz: Bir sözcüğü attığımızda cümlenin anlam ve anlatımında bir daralma oluyorsa o sözcük gerekli, olmuyorsa gereksizdir "

Bu ölçüte göre, aşağıdakilerden hangisi iyi bir cümle değildir?

- A) Neşeli, sağlıklı, şen bu görünüşü vardı.
B) Yağmur, sabaha değin aralıksız yağdı.
C) Bütün gün tarlada hiç ara vermeden çalıştık.
D) Doğadaki canlılar üzerinde sayısız inceleme yapıldı.

2. "Genç saçlarına ak düşmemiş, şiirimize, hikâyeciliğimize taptaze bir hava getiren isimlerdi bu saydıklarım." **Bu cümlede hangi sözcükten sonra virgül (,) konursa anlam karışıklığı giderilmiş olur?**

- A) genç B) saçlarına C) hikâyeciliğimize D) getiren

3. **Aşağıdaki cümlelerin hangisindeki altı çizili kelime çıkarılırsa cümlenin anlamı değişmez?**

- A) Ortaklar arasındaki mevcut ikiliği giderdik.
B) Parkın içindeki kurumuş ağaçları kestik.
C) Yokuşun dibindeki ahşap eve taşındık.
D) Babamla birlikte evdeki eski eşyaları dışarı taşıdık.

4. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "fazla" kelimesine gerek yoktur?**

- A) Güneşte fazla dolaşmayın.
B) Fazla kaleminiz var mı?
C) Buralara fazla yağmur yağmaz.
D) Bundan böyle, daha fazla erken kalkmalısın.

5. "Bu sonuca ulaşılacağını belki de biliyor olmalılar." **Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdaki değişikliklerden hangisi yapılmalıdır?**

- A) "ulaşılacağını" yerine "ulaşılabilceğini" getirilmeli
B) "belki de" yerine "sanıyorum" getirilmeli
C) "ulaşılacağını" yerine "ulaşılmayacağım" getirilmeli
D) "biliyor olmalılar" yerine "biliyorlardır" getirilmeli

6. **Aşağıdaki cümlelerden hangisinde, "yaklaşık" kelimesi yanlış kullanılmıştır?**

- A) Ev ona, yaklaşık hesapla otuz milyon liraya mal olmuştu.
B) Köy Ankara'ya yaklaşık olarak yetmiş kilometre uzaktaydı.
C) Doğup büyüdüğü kasabaya, yaklaşık on yıldır uğramamıştı.
D) Bu büyük apartmanlar, birbirine yaklaşık yapılmıştı.

7. "Beyin zarı iltihapları iyi tedavi edilmezse, ölüme hatta sara nöbetlerine yol açabilir."

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisiyle giderilebilir?

- A) "sara nöbetlerine" sözü ile "ölüme" sözcüğü yer değiştirilerek
B) "yol açabilir" yerine "neden olabilir" sözü getirilerek
C) "sara" sözcüğü kaldırılarak
D) "zarı" yerine "zarının" sözcüğü getirilerek

8. "Arkadaşım gördüklerini, duyduklarını gizli bir sırıymış gibi yavaşça kulağıma fısıldadı."

Bu cümlede gereksiz kullanılmış iki sözcük aşağıdakilerden hangisinde bir arada verilmiştir?

- A) Arkadaşım – bir B) Bir - yavaşça
C) Arkadaşım – gibi D) Gizli - yavaşça

9. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "ilk kez" sözü gereksiz kullanılmıştır?**

- A) Onu ilk kez bu kadar üzgün görüyordum.
B) Uçağa ilk kez bineceği için çok heyecanlıydı.
C) Bu kıyı kasabasına ilk kez gidiyordum.
D) Onunla ilk kez bir arkadaş toplantısında tanıştık.

10. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde aynı anlama gelen sözcükler, gereksiz yere bir arada kullanılmıştır?**

- A) Bu arkadaşımı ötekilerden farklı tutar, incitmemeye çalışırdı.
B) Umduğunu bulamamış, bir süre sonra köyüne dönmüştü.
C) Buralara ayda yılda bir, seyrek olarak gelirdi.
D) O, bu yörede tanınmış, sözüne güvenilir bir kişiydi.

11. "Elbette onunla birlikte gitmiş olabilirler." **Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması.
B) Mantık yanlışlığı
C) Gereksiz sözcük kullanımı
D) Anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması

12. "Bu konuda gençleri azımsamak doğru değildir." **Bu cümledeki anlatım bozukluğunun nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

- A) Gereksiz sözcük kullanılması
B) Bir sözcüğün anlam bakımından yanlış kullanılması
C) Anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması
D) Mantık yanlışlığı

13. "Yanlış bir şey yapsam da kızmaz ama inanılmayacak kadar anlayışlıdır." **Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdakilerin hangisinden kaynaklanmaktadır?**

- A) Anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması
B) Bir sözcüğün anlam bakımından yanlış kullanılması
C) Mantık yanlışlığı
D) Yanlış bağlaç kullanılmasından

14. "Dişçiye hiç ya da çok seyrek gidiyorlar." **Bu cümledeki anlatım bozukluğu nasıl giderilebilir?**

- A) "dişçiye"den sonra "ya" sözcüğü getirilerek
B) "çok" sözcüğü atılarak
C) "seyrek" yerine "az" sözcüğü getirilerek
D) "hiç" yerine "ya hiç gitmiyorlar" sözü getirilerek

15. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir anlatım bozukluğu vardır?**

- A) Bari onu her gün görseydin.
B) Çocuğun sevinçten etekleri tutuştu.
C) Bu filmin yarım kalmasını istemiyorum.
D) Davul sesi gittikçe artıyordu.

16. "Yılsonu ödevini bir çırpıda çabucak bitirdi." **cümlesinde, aşağıdaki sözcüklerden hangisi gereksizdir?**

- A) sonu B) çabucak C) ödevini D) bitirdi

17. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde gereksiz sözcük kullanılmıştır?**

- A) Bütün ömrü bu küçük kasabada geçti.
B) Her zaman onurlu biri olarak bilindi.
C) Asla insanları küçümsemez, aşağı görmez.
D) Olaylara iyimser yaklaşmasını iyi bilir.

1.A 2.A 3.A 4.D 5.D 6.D 7.A 8.D 9.D 10.C 11.D 12.B
13.D 14.D 15.B 16.B 17.C

Anlatım Bozuklukları

Aşağıdaki cümlelerde geçen anlatım bozukluklarının sebeplerini bularak cümlelerin doğru şekillerini yazınız.

CÜMLELER	ANLATIM BOZUKLUĞUNUN NEDENİ	CÜMLENİN DOĞRUSU
1. Sağlığınız, sıhhatiniz nasıl efendim?	Gereksiz sözcük kullanılması	Sağlığınız nasıl efendim?
2. Bugünlerde çok başım ağrıyor.		
3. Lütfen bize merhamet edin, acıyın.		
4. Yaralı, bayan hemşireye acıyan gözlerle bakıyordu.		
5. Aşağı yukarı bundan tam kırk yıl önceydi.		
6. O kadar sinirlendi ki kan başına sıçradı.		
7. İradesi sağlam olan insan sigarayı bırakamaz.		
8. Mutlaka bu sınavdan yüksek not alabilirim.		
9. Onu izleyerek, takip ederek buraya kadar geldim.		
10. Çuvalı tika basa ağzına kadar doldurdu.		
11. Az kalsın balkondan düşeyazdı.		
12. Onun kendine özel düşünceleri vardı.		
13. Bütün olasılıkları kullanıp onu bulacağız.		
14. İnsan arada sırada her gün kitap okumalıdır.		
15. Eli o kadar uzundu ki herkese yardım ederdi.		
16. Kapıcı gence doğru koşuyordu.		
17. Oğlum bu okulda öğretim görüyor.		
18. Annesini görünce sevinçten etekleri tutuştu.		
19. Tedavi edilmezse ölüme hatta sakatlığa neden olabilir.		
20. Babamın en önemli öğrettiği şey nedir?		
21. Çocukluk arkadaşıyla her zaman karşılıklı görüşüyormuş.		
22. Bu binalar birbirine yaklaşık yapılmış.		
23. İhtiyar kapıcıyla ayaküstü konuştu.		
24. Son kullanma tarihi geçen mallar geri, iade edildi.		
25. Sigaraya devam ederse ayağını kaybetme şansı artar.		

Anlatım Bozuklukları

Aşağıdaki cümlelerde geçen anlatım bozukluklarının sebeplerini bularak cümlelerin doğru şekillerini yazınız.

CÜMLELER	ANLATIM BOZUKLUĞUNUN NEDENİ	CÜMLENİN DOĞRUSU
1. Sağlığınız, sıhhatiniz nasıl efendim?	Gereksiz sözcük kullanılması	Sağlığınız nasıl efendim?
2. Bugünlerde çok başım ağrıyor.	Sözcüğün yanlış yerde kullanılması	Bugünlerde başım çok ağrıyor.
3. Lütfen bize merhamet edin, acıyın.	Gereksiz sözcük kullanılması	Lütfen bize merhamet edin.
4. Yaralı, bayan hemşireye acıyan gözlerle bakıyordu.	Gereksiz sözcük kullanılması	Yaralı, hemşireye acıyan gözlerle bakıyordu.
5. Aşağı yukarı bundan tam kırk yıl önceydi.	Çelişen sözcüklerin kullanılması	Bundan tam kırk yıl önceydi.
6. O kadar sinirlendi ki kan başına sıçradı.	Deyimin yanlış kullanılması	O kadar sinirlendi ki kan başına çıktı.
7. İradesi sağlam olan insan sigarayı bırakamaz.	Mantıksal tutarsızlık	İradesi sağlam olan insan sigarayı bırakabilir.
8. Mutlaka bu sınavdan yüksek not alabilirim.	Çelişen sözcüklerin kullanılması	Bu sınavdan yüksek not alabilirim.
9. Onu izleyerek, takip ederek buraya kadar geldim.	Gereksiz sözcük kullanılması	Onu takip ederek buraya kadar geldim.
10. Çuvalı tıka basa ağzına kadar doldurdu.	Gereksiz sözcük kullanılması	Çuvalı tıka basa doldurdu.
11. Az kalsın balkondan düşeyazdı.	Çelişen sözcüklerin kullanılması	Az kalsın balkondan düşecekti
12. Onun kendine özel düşünceleri vardı.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	Onun kendine özgü düşünceleri vardı.
13. Bütün olasılıkları kullanıp onu bulacağız.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	Bütün olanakları kullanıp onu bulacağız.
14. İnsan arada sırada her gün kitap okumalıdır.	Çelişen sözcüklerin kullanılması	İnsan her gün kitap okumalıdır.
15. Eli o kadar uzundu ki herkese yardım ederdi.	Deyimin yanlış kullanılması	Eli o kadar açıktı ki herkese yardım ederdi.
16. Kapıcı gence doğru koşuyordu.	Noktalama yanlışlığı (Anlam belirsizliği)	Kapıcı, gence doğru koşuyordu.
17. Oğlum bu okulda öğretim görüyor.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	Oğlum bu okulda öğrenim görüyor.
18. Annesini görünce sevinçten etekleri tutuştu.	Deyimin yanlış kullanılması	Annesini görünce sevinçten etekleri zil çaldı.
19. Tedavi edilmezse ölüme hatta sakatlığa neden olabilir.	Mantıksal tutarsızlık	Tedavi edilmezse sakatlığa hatta ölüme neden olabilir.
20. Babamın en önemli öğrettiği şey nedir?	Sözcüğün yanlış yerde kullanılması	Babamın öğrettiği en önemli şey nedir?
21. Çocukluk arkadaşıyla her zaman karşılıklı görüşüyormuş.	Gereksiz sözcük kullanılması	Çocukluk arkadaşıyla her zaman görüşüyormuş.
22. Bu binalar birbirine yaklaşık yapılmış.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	Bu binalar birbirine yapışık yapılmış.
23. İhtiyar kapıcıyla ayaküstü konuştu.	Noktalama yanlışlığı (Anlam belirsizliği)	İhtiyar, kapıcıyla ayaküstü konuştu.
24. Son kullanma tarihi geçen mallar geri, iade edildi.	Gereksiz sözcük kullanılması	Son kullanma tarihi geçen mallar iade edildi.
25. Sigaraya devam ederse ayağını kaybetme şansı artar.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	Sigaraya devam ederse ayağını kaybetme olasılığı/riski artar.